

4. Функциялардың H класына тиісті болу қасиеттері

1^0 . Айталық, $L=ab$ ашық доғасы t_0 нүктесі арқылы at_0 және t_0b екі бөлікке бөлінген болсын. Егер $\varphi(t)$ функциясы L доғасында үзіліссіз әрі $\varphi(t) \in H^\lambda(at_0)$, $\varphi(t) \in H^\lambda(t_0b)$ болса, онда $\varphi(t) \in H^\lambda(L)$.

Шынында да, айталық t_1 және t_2 L қисығының нүктелері болсын. Егер t_1 және t_2 екеуі де t_0 нүктесінің бір жағында жатса, онда шарт бойынша

$$|\varphi(t_1) - \varphi(t_2)| \leq A\sigma_{12}^\lambda, \quad (9)$$

мұндағы $\sigma_{12} = |s_2 - s_1|$ арқылы t_1 және t_2 арасындағы L доғасы бөлігінің ұзындығы белгіленген (егер L тұйық болса, екі бөлігінің қысқа жағын аламыз).

Енді (9) теңсіздікті дәлелдейік. Егер t_0 қисығының тұрақты нүктесі, ал t - айнымалы нүктесі болса, және t_0 мен t нүктелерін керетін хорда ұзындығы r болса, онда

$$\frac{dr}{ds} = \pm \cos \alpha, \quad (10)$$

мұнда s арқылы t нүктесінің абсциссасы, ал α арқылы хорда мен t нүктесіне жүргізілген жанама арасындағы бұрыш белгіленген. «+» таңбасы $L=ab$ ашық доғасының t_0b бөлігі үшін, ал «-» таңбасы at_0 бөлігі үшін алынады. (10) теңдікті at_0 немесе t_0b бөліктерінің біреуін алып, s_1 -ден s_2 -ге дейін интегралдасақ және орта мән туралы теореманы қолдансақ

$$|r_2 - r_1| = k|s_2 - s_1|, \quad 0 < k_0 \leq k \leq 1, \quad (11)$$

мұнда k_0 – тұрақты, ал r_1, r_2 арқылы t_1 мен t_2 -ден t_0 -ге дейінгі арақашықтық белгіленген.

Егер t_0 үшін t_1 -ді алсақ

$$r_{12} = k\sigma_{12} \quad (12)$$

теңдігін аламыз, мұнда r_{12} арқылы t_1 және t_2 нүктелерінің арақашықтығы, ал $\sigma_{12} = |s_2 - s_1|$ арқылы L -дің t_1 мен t_2 арасындағы ұзындығы белгіленген.

Осы (12) формуладан (9) шығады, өйткені

$$|\varphi(t_2) - \varphi(t_1)| \leq A|t_2 - t_1|^\lambda, \quad (13)$$

ал $\varphi \in H(L)$ болса, онда $\varphi \in C(L)$.

Егер $\varphi(t)$ (13) шартты арақашықтығы r_{12} белгілі δ санынан аспайтын кез келген t_1 және t_2 нүктелері үшін қанағаттандырса, онда бұл функция $H^\lambda(L)$ шартын барлық L бойында қанағаттандырады. Шынында да, егер (13) барлық $r_{12} \leq \delta$ үшін орындалса, онда бүкіл L доғасында

$$|\varphi(t_2) - \varphi(t_1)| \leq A' r_{12}^\lambda,$$

мұнда A' арқылы A және $2M/\delta^\lambda$ сандарының үлкені, ал M арқылы $|\varphi(t)|$ функциясының жоғарғы шекарасы белгіленген. Сонда осы соңғы теңсіздіктен (12) көмегімен (9) теңсіздікті аламыз.

Егер t_1 және t_2 нүктелері t_0 нүктесінің әр түрлі жағында жатса, онда $t_1 t_0$ және $t_0 t_2$ доғаларының ұзындықтарын сәйкес σ_1 және σ_2 арқылы белгілеп және (7) теңсіздігі пайдаланып

$$|\varphi(t_2) - \varphi(t_1)| \leq |\varphi(t_2) - \varphi(t_0)| + |\varphi(t_0) - \varphi(t_1)| \leq A(\sigma_1^\lambda + \sigma_2^\lambda) \leq 2^{1-\lambda} A|\sigma_1 + \sigma_2|^\lambda \leq 2^{1-\lambda} A\sigma_{12}^\lambda$$

дәлелдеу керек теңсіздікті аламыз.

2⁰. Егер $\varphi(t) \in H^\mu(L)$, $\psi(t) \in H^\nu(L)$ болса, онда $\varphi(t) + \psi(t) \in H^\lambda(L)$, $\varphi(t) \cdot \psi(t) \in H^\lambda(L)$, мұнда λ арқылы μ, ν сандарының ең кішісі белгіленген.

Дәлелдеуін $\varphi(t) \cdot \psi(t)$ үшін жүргізейік:

$$\begin{aligned} |\varphi(t_2)\psi(t_2) - \varphi(t_1)\psi(t_1)| &\leq |\varphi(t_2)\psi(t_2) - \varphi(t_2)\psi(t_1)| + |\varphi(t_2)\psi(t_1) - \varphi(t_1)\psi(t_1)| \\ &\leq M|\psi(t_2) - \psi(t_1)| + N|\varphi(t_2) - \varphi(t_1)| \end{aligned}$$

мұндағы $M = \sup_L |\varphi(t)|$, $N = \sup_L |\psi(t)|$. Бұдан тұжырым дәлелдеуі шығады.

3⁰. Егер $\varphi(t) \in H^\lambda(L)$ және $\varphi(t) \neq 0 \quad \forall t \in L$ болса, онда $1/\varphi(t) \in H^\lambda(L)$.

Дәлелдеуі дәл алдындағыдай.

4⁰. Айталық t және t_0 сәйкес L қисығының айнымалы және бекітілген нүктелері болсын. t нүктесінің функциясы

$$r^\lambda = |t - t_0|^\lambda, \quad 0 < \lambda \leq 1,$$

L қисығында $H^\lambda(L)$ шартын қанағаттандырады.

Шынында да, (8) теңсіздік бойынша

$$\left| r_1^\lambda - r_2^\lambda \right| \leq |r_2 - r_1|^\lambda.$$

Дәл осы теңсіздік бекітілген t және айнымалы t_0 үшін де орынды. Демек, $|t - t_0|^\lambda$ екі айнымалы t және t_0 арқылы L қисығында H^λ шартын қанағаттандырады.

5⁰. Егер $\varphi(t) \in H^\mu(L)$ және $0 \leq \lambda < \mu \leq 1$ болса, онда t айнымалысының функциясы (t_0 -бекітілген нүкте)

$$\psi(t) = \frac{\varphi(t) - \varphi(t_0)}{|t - t_0|} \in H^{\mu-\lambda}(L).$$

Дәлелдеу үшін $r = |t - t_0|$ енгізіп, $\varphi(t)$, $\psi(t)$ орындарына $\varphi(r)$, $\psi(r)$ деп те жазатын боламыз. Сонымен бірге $\varphi(t) - \varphi(t_0) = \omega(r)$ деп белгілеп, $h > 0$ деп алып (бұл жалпылықты шектемейді)

$$\begin{aligned} |\psi(r+h) - \psi(r)| &= \left| \frac{\omega(r+h)}{(r+h)^\lambda} - \frac{\omega(r)}{r^\lambda} \right| = \left| \frac{\omega(r+h) - \omega(r)}{(r+h)^\lambda} \right| + \omega(r) \left\{ \frac{1}{(r+h)^\lambda} - \frac{1}{r^\lambda} \right\} \leq \\ &\leq \frac{|\omega(r+h) - \omega(r)|}{(r+h)^\lambda} + |\omega(r)| \frac{(r+h)^\lambda - r^\lambda}{r^\lambda (r+h)^\lambda} \end{aligned}$$

теңсіздігіне келеміз. Ал

$$|\omega(r+h) - \omega(r)| \leq Ah^\mu, \quad |\omega(r)| = |\varphi(t) - \varphi(t_0)| \leq Ar^\mu$$

болғандықтан

$$|\psi(r+h) - \psi(r)| \leq \Delta_1 + \Delta_2,$$

$$\text{мұндағы } \Delta_1 = \frac{Ah^\mu}{(r+h)^\lambda}, \quad \Delta_2 = Ar^{\mu-\lambda} \frac{(r+h)^\lambda - r^\lambda}{(r+h)^\lambda}.$$

Мұнан $\Delta_1 = A \left[\frac{h}{r+h} \right]^\lambda h^{\mu-\lambda} \leq Ah^{\mu-\lambda}$, яғни Δ_1 қажетті шартты қанағаттандырады екен.

Енді Δ_2 -ні мүмкін $r \leq h$ және $r > h$ жағдайлар үшін қарастырайық.

$r \leq h$ жағдайында (4^0 жағдайды қараңыз)

$$(r+h)^\lambda - r^\lambda \leq h^\lambda$$

бағалауын қолданып,

$$\Delta_2 \leq A \frac{h^\mu}{(r+h)^\lambda} = A \left[\frac{h}{r+h} \right]^\lambda h^{\mu-\lambda} \leq Ah^{\mu-\lambda}$$

дәлелдеуіміз керек теңсіздікті аламыз.

Ал $r > h$ жағдайында

$$(r+h)^\lambda - r^\lambda = r^\lambda \left[\left(1 + \frac{h}{r} \right)^\lambda - 1 \right] \leq \lambda hr^{\lambda-1}$$

бағалауын пайдаланып,

$$\Delta_2 \leq A \lambda hr^{\mu-\lambda-1} = A \lambda \left(\frac{h}{r} \right)^{1-\mu+\lambda} h^{\mu-\lambda} < A \lambda h^{\mu-\lambda}$$

дәлелдеуге керек теңсіздікке келеміз. Өйткені, $0 \leq \mu \leq 1$ және $x \geq 0$ болғанда

$$(1+x)^\mu - 1 \leq \mu x,$$

себебі

$$f(x) = (1+x)^\mu - \mu x - 1$$

десек, $f(0) = 0, f'(0) \leq 0$

екеніне көз жеткіземіз.

Сонымен тұжырым дәлелденді.

6⁰. Дәл жоғарыдағы 4⁰ жағдайдағыдай

$$\psi(t_0, t) = \frac{\varphi(t) - \varphi(t_0)}{|t - t_0|^\lambda}$$

функциясы екі айнымалының функциясы ретінде $H^{\mu-\lambda}(L)$ класына жатады, егер $\varphi(t) \in H^\mu(L)$ және егер $0 \leq \lambda < \mu$.